Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

1. oktoober 2019 * [i]

Eelotsusetaotlus – Keskkond – Taimekaitsevahendite turulaskmine – Määrus (EÜ) nr 1107/2009 – Kehtivus – Ettevaatuspõhimõte – Mõiste „toimeaine“ määratlemine – Toimeainete kumulatiivne mõju – Hindamismenetluse usaldusväärsus – Üldsuse õigus tutvuda toimikuga – Pikaajalise toksilisuse testid – Pestitsiidid – Glüfosaat

Kohtuasjas C-616/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel tribunal correctionnel de Foix’ (Foix’ kriminaalkohus, Prantsusmaa) 12. oktoobri 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 26. oktoobril 2017, kriminaalasjas järgmiste isikute suhtes:

Mathieu Blaise,

Sabrina Dauzet,

Alain Feliu,

Marie Foray,

Sylvestre Ganter,

Dominique Masset,

Ambroise Monsarrat,

Sandrine Muscat,

Jean-Charles Sutra,

Blanche Yon,

Kevin Leo-Pol Fred Perrin,

Germain Yves Dedieu,

Olivier Godard,

Kevin Pao Donovan Schachner,

Laura Dominique Chantal Escande,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

Nicolas Benoit Rey,

Eric Malek Benromdan,

Olivier Eric Labrunie,

Simon Joseph Jeremie Boucard,

Alexis Ganter,

Pierre André Garcia,

menetluses osales:

Espace Émeraude,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, A. Prechal ja K. Jürimäe, kohtunikud A. Rosas, E. Juhász, M. Ilešič, J. Malenovský, L. Bay Larsen (ettekandja), P. G. Xuereb, N. Piçarra, L. S. Rossi ja I. Jarukaitis,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: ametnik V. Giacobbo-Peyronnel,

arvestades kirjalikku menetlust ja 20. novembri 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Mathieu Blaise jt, esindaja: *avocat* G. Tumerelle,

– Prantsuse valitsus, esindajad: D. Colas, S. Horrenberger ja A.-L. Desjonquères,

– Kreeka valitsus, esindajad: G. Kanellopoulos, E. Chroni ja M. Tassopoulou,

– Soome valitsus, esindaja: H. Leppo,

– Euroopa Parlament, esindajad: A. Tamás, D. Warin ja I. McDowell,

– Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: A.-Z. Varfi ja M. Moore,

– Euroopa Komisjon, esindajad: F. Castillo de la Torre, A. Lewis, I. Naglis ja G. Koleva,

olles 12. märtsi 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määruse (EL) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2009, L 309, lk 1) kehtivust.

2 Taotlus esitati M. Blaise'i ja 20 teise süüdistatava suhtes alustatud kriminaalmenetluses grupiviisiliselt toime pandud teise isiku vara väärtuse vähendamise või kahjustamise süüdistuses.

Õiguslik raamistik

Direktiiv 2003/4/EÜ

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiivi 2003/4/EÜ keskkonnateabele avaliku juurdepääsu ja nõukogu direktiivi 90/313/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2003, L 41, lk 26; ELT eriväljaanne 15/07, lk 375) artikli 4 lõige 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid võivad sätestada keskkonnateabe taotluse tagasilükkamise, kui teabe avalikustamine võib kahjustada:

[…]

d) äri- või tööstusteabe konfidentsiaalsust, kui selline konfidentsiaalsus on sätestatud siseriiklike või ühenduse õigusnormidega, et kaitsta seaduslikke majandushuvisid, sealhulgas avalikku huvi säilitada statistilist konfidentsiaalsust või maksude salastatust;

[…]

Lõikes 1 ja 2 mainitud tagasilükkamise põhjuste tõlgendamine peaks olema piiratud, võttes arvesse, kas avalikustamine teeniks konkreetsel üksikjuhul üldsuse huvisid. Igal üksikjuhul tuleb avalikustamisega teenitavaid üldsuse huvisid võrrelda tagasilükkamisega teenitavate huvidega. Liikmesriigid ei või lõike 2 punktide a, d, f, g ja h alusel sätestada taotluse tagasilükkamist, kui see on seotud keskkonda sattuvaid heitmeid käsitleva teabega.

[…]".

Määrus nr 1107/2009

4 Määruse nr 1107/2009 põhjenduses 8 on märgitud:

„Käesoleva määruse eesmärk on tagada inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse kõrge tase ning samal ajal tagada ühenduse põllumajanduse konkurentsivõime. […] Tuleks kohaldada ettevaatuspõhimõtet ning käesoleva määrusega tuleks tagada, et tootjad tõestaks, et toodetavad või turule lastavad ained või tooted ei avalda kahjulikku mõju inimeste ja loomade tervisele ega lubamatut mõju keskkonnale."

5 Määruse artiklis 1 on sätestatud:

„1. Käesolevas määruses sätestatakse eeskirjad kaubanduslikus vormis taimekaitsevahendite turule lubamise, nende turulelaskmise, kasutamise ja kontrolli kohta ühenduse piires.

2. Käesoleva määrusega nähakse ette eeskirjad […] taimekaitsevahendites sisalduvate või neid moodustavate toimeainete […] heakskiitmise kohta […]

3. Käesoleva määruse eesmärk on tagada inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kõrgetasemeline kaitse ja parandada siseturu toimimist taimekaitsevahendite turulelaskmist käsitlevate eeskirjade ühtlustamise kaudu, parandades samal ajal põllumajanduslikku tootmist.

4. Käesoleva määruse sätted põhinevad ettevaatuspõhimõttel tagamaks, et turule lastavad toimeained ja vahendid ei avalda inimese ja loomade tervisele ega keskkonnale kahjulikku mõju. Eelkõige ei takistata liikmesriikidel rakendamast ettevaatuspõhimõtet siis, kui puuduvad teaduslikud tõendid selle kohta, millist riski kujutavad inimeste või loomade tervisele või keskkonnale taimekaitsevahendid, millele liikmesriigi territooriumile viimiseks luba taotletakse."

6 Määruse artikli 2 lõige 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevat määrust kohaldatakse selliste ainete suhtes, kaasa arvatud mikroorganismide suhtes, millel on üldine või spetsiifiline toime kahjulikele organismidele või taimedele, taimeosadele või taimsetele saadustele (edaspidi „toimeained").

7 Sama määruse artikkel 3 sisaldab loetelu selles määruses kasutatud mõistetest.

8 Määruse nr 1107/2009 artikli 4 lõiked 1–3 ja 5 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Vastavalt II lisale kiidetakse toimeaine heaks, kui olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi silmas pidades võib eeldada, et nimetatud lisa punktides 2 ja 3 esitatud heakskiitmise kriteeriume arvestades vastavad seda toimeainet sisaldavad taimekaitsevahendid lõigetes 2 ja 3 sätestatud nõuetele.

[…]

2. Taimekaitsevahendite jäägid, mis tulenevad hea taimekaitsetava kohasest kasutamisest realistlikke kasutustingimusi arvestades, vastavad järgmistele nõuetele:

a) neil ei ole mingit kahjulikku mõju inimeste, sealhulgas haavatavate elanikkonnarühmade ega loomade tervisele, võttes arvesse teadaolevaid kumulatiivseid ja koostoimelisi mõjusid, kui on olemas [Euroopa Toiduohutusameti] poolt aktsepteeritud teaduslikud meetodid selliste mõjude hindamiseks, ega põhjaveele;

[…]

3. Hea taimekaitsetava kohaselt kasutatav taimekaitsevahend vastab realistlikke kasutustingimusi arvestades järgmistele nõuetele:

[…]

b) neil ei ole mingit kahjulikku mõju inimeste […] tervisele, võttes arvesse teadaolevaid kumulatiivseid ja koostoimelisi mõjusid, kui on olemas [Euroopa Toiduohutusameti] poolt aktsepteeritud teaduslikud meetodid selliste mõjude hindamiseks […];

[…]

5. Toimeaine heakskiitmiseks peetakse lõigetes 1, 2 ja 3 esitatud tingimusi täidetuks, kui see on kinnitust leidnud vähemalt ühe seda toimeainet sisaldava taimekaitsevahendi ühe või mitme esitatud kasutusala puhul."

9 Selle määruse artikli 7 lõikes 1 on sätestatud:

„Toimeaine heakskiitmiseks […] esitab toimeaine tootja liikmesriigile (edaspidi „referentliikmesriik") taotluse koos artikli 8 lõigete 1 ja 2 kohase kokkuvõtliku ja täieliku toimikuga […], tõendades toimeaine vastavust artiklis 4 sätestatud heakskiitmise kriteeriumidele."

10 Kõnealuse määruse artiklis 8 on sätestatud:

„1. Kokkuvõtlik toimik sisaldab järgmist:

[…]

b) toimeaine kohta nõutavate andmete iga punkti kohta katsete ja uuringute kokkuvõtted ja tulemused, nende katsete ja uuringute omaniku ning need teinud isiku või uurimisasutuse nimi;

c) taimekaitsevahendi kohta nõutavate andmete iga punkti kohta selliste katsete ja uuringute kokkuvõtted ja tulemused, nende omaniku ning nimetatud katsed ja uuringud teinud isiku või uurimisasutuse nimi, mis on asjakohased artikli 4 lõigetes 2 ja 3 sätestatud kriteeriumide hindamiseks ühe või mitme taimekaitsevahendi puhul […];

[…]

2. Täielik toimik sisaldab kogu lõike 1 punktides b ja c osutatud teabega seotud katse- ja uuringuaruannete terviktekste. […]

[…]

4. Lõigetes 1 ja 2 osutatud andmenõuded sisaldavad toimeainetele ja taimekaitsevahenditele [nõukogu 15. juuli 1991. aasta] direktiivi 91/414/EMÜ [taimekaitsevahendite turuleviimise kohta (EÜT 1991, L 230, lk 1; ELT eriväljaanne 03/11, lk 332)] II ja III lisaga ette nähtud nõudeid ning need määratakse kindlaks vastavalt artikli 79 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusele vastu võetud määrustes ilma oluliste muudatusteta. Kõnealuste määruste hilisemad muudatused võetakse vastu vastavalt artikli 78 lõike 1 punktile b.

5. Taotleja lisab toimikule viimase kümne aasta jooksul enne toimiku esitamist avaldatud teaduslikud materjalid, mille kohta on koostatud võrdlevad teaduslikud eksperdihinnangud vastavalt [Euroopa Toiduohutusameti] antud määratlusele toimeaine ja selle oluliste metaboliitide kõrvaltoimete kohta tervisele, keskkonnale ja mittesihtliikidele.“

11 Määruse artiklis 10 on sätestatud:

„[Euroopa Toiduohutusamet] teeb artikli 8 lõikes 1 nimetatud kokkuvõtliku toimiku viivitamata avalikkusele kättesaadavaks, jättes sellest välja teabe, mille konfidentsiaalsena käsitlemist artikli 63 alusel põhjendatult taotletakse, juhul kui selle avaldamine ei ole ülekaalukalt avalikkuse huvides.“

12 Määruse nr 1107/2009 artikli 11 lõigetes 1–3 on täpsustatud:

„1. 12 kuu jooksul […] koostab referentliikmesriik aruande (edaspidi „esialgne hindamisaruanne“), milles hindab, kas kõnealune toimeaine võib eeldatavalt vastata artiklis 4 sätestatud heakskiitmise kriteeriumidele; referentliikmesriik esitab selle aruande komisjonile ja aruande koopia [Euroopa Toiduohutusametile].

2. […]

Referentliikmesriik koostab olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi silmas pidades sõltumatu, objektiivse ja läbipaistva hinnangu.

[…]

3. Kui referentliikmesriik vajab täiendavaid uuringuandmeid või täiendavat teavet, määrab ta tähtaja, mille jooksul peab taotleja nimetatud täiendavaid uuringuandmed või täiendava teabe esitama. […]“.

13 Selle määruse artikli 12 lõiked 1–3 on sõnastatud järgmiselt:

„1. [Euroopa Toiduohutusamet] edastab referentliikmesriigilt saadud esialgse hindamisaruande taotlejale ja teistele liikmesriikidele […]. Ta palub taotlejal edastada liikmesriikidele, komisjonile ja [Euroopa Toiduohutusametile] toimiku ajakohastatud versiooni, kui see on asjakohane.

[Euroopa Toiduohutusamet] teeb esialgse hindamisaruande avalikkusele kättesaadavaks, olles eelnevalt andnud taotlejale kaks nädalat, et esitada vastavalt artiklile 63 taotlus esialgse hindamisaruande teatavate osade konfidentsiaalsena hoidmise kohta.

[…]

2. Vajaduse korral korraldab [Euroopa Toiduohutusamet] konsulteerimise ekspertidega, sealhulgas referentliikmesriigi ekspertidega.

120 päeva jooksul pärast kirjalike märkuste esitamiseks ette nähtud ajavahemiku lõppu võtab [Euroopa Toiduohutusamet] taotluse esitamise ajal olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi arvestades vastu järelduse selle kohta, kas toimeaine võib eeldatavalt vastata artiklis 4 sätestatud heakskiitmise kriteeriumidele, ning edastab selle järelduse taotlejale, liikmesriikidele ja komisjonile ning teeb selle avalikkusele kättesaadavaks. […]

[…]

3. Kui [Euroopa Toiduohutusamet] vajab täiendavat teavet, määrab ta taotlejale selle teabe referentliikmesriigile, komisjonile ja [Euroopa Toiduohutusametile] esitamiseks maksimaalselt 90päevase tähtaja.

[…]

[Euroopa Toiduohutusamet] võib paluda komisjonil konsulteerida ühenduse referentlaboriga […], et kontrollida, kas taotleja välja pakutud analüütiline meetod jääkide kindlaksmääramiseks on rahuldav […].“

14 Määruse artikli 13 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Kuue kuu jooksul pärast [Euroopa Toiduohutusametilt] järelduse saamist esitab komisjon artikli 79 lõikes 1 osutatud komiteele aruande (edaspidi „läbivaatusaruanne“) ja määruse eelnõu, võttes arvesse referentliikmesriigi esialgset hindamisaruannet ning [Euroopa Toiduohutusameti] järeldust.

[…]

2. […] võetakse vastavalt artikli 79 lõikes 3 osutatud regulatiivkomitee menetlusele vastu määrus, milles sätestatakse, et

a) toimeaine kiidetakse heaks, kohaldades vajaduse korral artiklis 6 osutatud tingimusi ja piiranguid;

b) toimeainet ei kiideta heaks või

c) heakskiitmise tingimusi muudetakse.“

15 Määruse artiklis 21 on täpsustatud:

„1. Komisjonil on õigus toimeaine heakskiit igal ajal läbi vaadata. Ta võtab arvesse liikmesriigi taotlust toimeaine heakskiit uute teaduslike ja tehniliste teadmiste ning seireandmete valguses läbi vaadata […].

Kui komisjon leiab uusi teaduslikke ja tehnilisi teadmisi arvesse võttes, et on tõendeid selle kohta, et aine ei vasta enam artiklis 4 sätestatud kriteeriumidele […], teatab ta sellest liikmesriikidele, [Euroopa Toiduohutusametile] ja toimeaine tootjale, määrates tootjale tähtaja oma märkuste esitamiseks.

[…]

3. Kui komisjon järeldab, et artiklis 4 sätestatud heakskiitmise kriteeriumid ei ole enam täidetud […], võetakse vastavalt artikli 79 lõikes 3 osutatud regulatiivkomitee menetlusele vastu määrus heakskiidu tagasivõtmise või muutmise kohta.

[…]“.

16 Määruse nr 1107/2009 artiklites 25–27 on määratud kindlaks taimekaitseainete ja sünergistide heakskiitmise ning muudele koostisainetele loa andmise reeglid.

17 Määruse artiklis 29 on sätestatud:

„1. Ilma et see piiraks artikli 50 kohaldamist, antakse taimekaitsevahendile luba ainult juhul, kui see lähtuvalt lõikes 6 osutatud ühtsetest põhimõtetest vastab järgmistele nõuetele:

a) selles sisalduvad toimeained, taimekaitseained ja sünergistid on heaks kiidetud;

[…]

e) olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi silmas pidades vastab see artikli 4 lõikes 3 sätestatud nõuetele;

[…]

2. Taotleja peab tõestama, et lõike 1 punktides a–h sätestatud nõuded on täidetud.

3. Lõike 1 punktis b ja punktides e–h sätestatud nõuete täitmine tehakse kindlaks ametlike või ametlikult tunnustatud katsete ja analüüside abil […].

[…]

6. Taimekaitsevahendite hindamise ja lubade andmise ühtsed põhimõtted sisaldavad direktiivi 91/414/EMÜ VI lisas esitatud nõudeid ning need määratakse kindlaks vastavalt artikli 79 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusele vastu võetud määrustes ilma oluliste muudatusteta. Kõnealuste määruste hilisemad muudatused võetakse vastu vastavalt artikli 78 lõike 1 punktile c.

Nende põhimõtete kohaselt võetakse taimekaitsevahendite hindamisel arvesse toimeainete, taimekaitseainete, sünergistide ja abiainete vastastikust toimet.“

18 Määruse artikli 33 lõigetes 1 ja 3 on sätestatud:

„1. Taotleja, kes soovib taimekaitsevahendi turule lasta, taotleb luba […].

[…]

3. Taotlusele tuleb lisada järgmised dokumendid:

a) asjaomase taimekaitsevahendi täielik ja kokkuvõtlik toimik taimekaitsevahendi kohta nõutavate andmete iga punkti kohta;

b) iga taimekaitsevahendis sisalduva toimeaine, taimekaitseaine ja sünergisti täielik ja kokkuvõtlik toimik toimeaine, taimekaitseaine ja sünergisti kohta nõutavate andmete iga punkti kohta;

[…]“.

19 Määruse artikli 36 lõikes 1 on sätestatud:

„Taotlust läbi vaatav liikmesriik koostab taotluse saamise ajal kättesaadavaid juhenddokumente kasutades ja olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi silmas pidades sõltumatu, objektiivse ja läbipaistva hinnangu. […]

[…]“

20 Määruse nr 1107/2009 artikli 37 lõige 1 täpsustab:

Taotlust läbi vaatav liikmesriik otsustab 12 kuu jooksul pärast taotluse saamist, kas loa andmiseks vajalikud nõuded on täidetud.

Kui liikmesriik vajab täiendavat teavet, määrab ta taotlejale selle esitamiseks tähtaja. […]“.

21 Selle määruse artikli 44 lõiked 1 ja 3 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriikidel on õigus luba igal ajal läbi vaadata, kui on tõendeid, et mõni artiklis 29 osutatud nõue ei ole enam täidetud.

[…]

3. Liikmesriik võtab vajaduse korral loa tagasi või muudab seda, kui

a) artiklis 29 osutatud nõuded ei ole või enam ei ole täidetud;

b) loa andmise aluseks olnud faktide kohta esitati ebaõiget või eksitavat teavet;

[…]“.

22 Selle määruse artikkel 63 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Isik, kes taotleb, et käesoleva määruse alusel esitatud teavet käsitletaks konfidentsiaalsena, esitab kontrollitava põhjenduse, mis tõendab, et kõnealuse teabe avaldamine võib kahjustada tema ärihuve või tema eraelu puutumatust ja isikupuutumatust.

2. Järgmise teabe avaldamist peetakse tavaliselt asjaomaste isikute ärihuve või eraelu puutumatust või isikupuutumatust kahjustavaks:

a) tootmismeetod;

[…]

f) teave taimekaitsevahendi täieliku koostise kohta;

[…]

3. Käesolev artikkel ei piira direktiivi [2003/4] kohaldamist.“

23 Määruse nr 1107/2009 II lisa punktis 1.2 on täpsustatud:

„[Euroopa Toiduohutusameti] ja referentliikmesriigi poolne hindamine tuleb teha teaduslikele põhimõtetele tuginedes ning eksperdiarvamusi kasutades.“

24 Selle lisa punktis 3.5 on nähtud ette:

„3.5.1. Toodetud toimeaine, taimekaitseaine või sünergisti analüüsi meetodid ning toodetud toimeaines, taimekaitseaines või sünergistis esinevate toksikoloogiliselt, ökotoksikoloogiliselt või keskkonna seisukohalt probleemsete või suuremas koguses kui 1 g/kg sisalduvate lisandite kindlaksmääramise meetodid peavad olema valideeritud ning tuleb tõestada, et need on piisavalt spetsiifilised, nõuetekohaselt kalibreeritud, korrektsed ja täpsed.

3.5.2. Taime-, looma ja keskkonnamaatriksites ning joogivees kasutatavad toimeainete ja oluliste metaboliitide jääkide analüüsi meetodid peavad olema valideeritud ning tuleb tõestada, et need on riskitasemete suhtes piisavalt tundlikud.

3.5.3. Hindama peab vastavalt artikli 29 lõikes 6 osutatud taimekaitsevahendite hindamise ja lubade andmise ühtsetele põhimõtetele.“

25 Nimetatud lisa punktide 3.6.3. ja 3.6.4. kohaselt sõltub toimeaine heakskiitmine kantserogeensuse ja toksilisuse katseid sisaldavate hindamiste tulemustest.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

26 M. Blaise ja 20 teist isikut sisenesid 27. septembril 2016 Ariège'i (Prantsusmaa) departemangus asuvatesse kauplustesse ja kahjustasid glüfosaati sisaldavate herbitsiidide kanistreid ja klaasvitriine.

27 Need toimingud tõid nende isikute suhtes kaasa kriminaalmenetluse algatamise tribunal correctionnel de Foix's (Foix' kriminaalkohus, Prantsusmaa), grupiviisiliselt toime pandud teise isiku vara väärtuse vähendamise või kahjustamise süüdistuses.

28 Nimetatud kohtus tuginesid süüdistatavad hädaseisundile ja ettevaatuspõhimõttele, väites et nende tegevuse eesmärk oli juhtida asjaomaste kaupluste ja nende klientide tähelepanu glüfosaati sisaldavate herbitsiidide piisavate hoiatusteta turustamisega seotud ohtudele, takistada sellist turustamist ning kaitsta rahva- ja iseenda tervist.

29 Selle argumendi põhjendatuse üle otsustamiseks tõstatab eelotsusetaotluse esitanud kohus küsimuse, kas liidu õigusnormid on suutelised elanikkonna kaitset täielikult tagama, ning leiab seega, et tal tuleb otsustada määruse nr 1107/2009 kehtivuse üle ettevaatuspõhimõtte seisukohalt.

30 Neil asjaoludel otsustas tribunal correctionnel de Foix (Foix' kriminaalkohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [määrus nr 1107/2009] on kooskõlas ettevaatuspõhimõttega, kui selles ei määratleta täpselt, mis on toimeaine, jättes nii taotlejale võimaluse valida, mida ta oma tootes toimeaineks nimetab, ning võimaldades tal taotluse toimiku tervikuna koostada ühe aine kohta, ehkki valmis toode sisaldab mitut ainet?

2. Kas ettevaatuspõhimõtte järgimine ja müügiloa erapooletus on tagatud juhul, kui toimiku menetlemiseks vajalikud testid, analüüsid ja hindamised viivad läbi üksnes taotlejad, kes võivad andmeid esitada erapoolikult, ilma et teostataks ühtegi sõltumatut kontrollanalüüsi ja ilma et avaldataks loataotluste aruandeid, viidates tootmissaladuse kaitsmisele?

3. Kas [määrus nr 1107/2009] on kooskõlas ettevaatuspõhimõttega, kui selles ei võeta arvesse toimeainete paljusust ja nende üheaegset kasutamist, eelkõige seetõttu, et määruses ei ole Euroopa tasemel ette nähtud ühtki konkreetset analüüsi mitme toimeaine kohta samas tootes?

4. Kas [määrus nr 1107/2009] on kooskõlas ettevaatuspõhimõttega, kui selle III ja IV peatükk vabastavad kohustusest analüüsida toksilisust (genotoksilisus, kantserogeensuse analüüs, endokriinseid häireid põhjustavate omaduste analüüs jms) pestitsiidide valmistoote puhul, mis lastakse turule ja millega puutuvad kokku tarbijad ja keskkond, muutes kohustuslikuks üksnes kokkuvõtlikud katsed, mida teostab ikka taotleja?“

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

31 Euroopa Parlament ja Euroopa Komisjon vaidlustavad eelotsusetaotluse vastuvõetavuse.

32 Euroopa Parlament leiab, et Euroopa Kohtu vastus sellele eelotsusetaotlusele ei mõjuta põhikohtuasjas toimuva kriminaalmenetluse tulemust. Nimelt olukorras, kus selles osas võiks olla asjakohane vaid glüfosaadi heakskiitmise kehtetuse tuvastamine, puudutab nimetatud eelotsusetaotlus vaid määruse nr 1107/2009 kehtivust.

33 Komisjon väidab omakorda, et see kohtuasi puudutab taimekaitsevahendit, millele Prantsuse Vabariik on loa andnud, ning eelotsusetaotluse esitanud kohus ei selgita, kuidas määruse nr 1107/2009 kehtetus võiks mõjutada põhikohtuasjas süüdistatavatele etteheidetavate tegude karistusõiguslikku kvalifitseerimist või nende suhtes alustatud kriminaalmenetluse otstarbekuse hindamist.

34 Olgu märgitud, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikale on ELTL artiklis 267 ette nähtud Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö raames üksnes asja menetleval ja selles tehtava lahendi eest vastutaval liikmesriigi kohtul õigus kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsuse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Seega, kui küsimused on esitatud liidu õigusnormi tõlgendamise või kehtivuse kohta, on Euroopa Kohus põhimõtteliselt kohustatud otsuse tegema (vt selle kohta 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 24, ja 4. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality ja Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, punkt 26).

35 Järelikult eeldatakse, et liidu õigust puudutavad küsimused on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et küsimuses osutatud liidu õigusnormi tõlgendusel või kehtivuse kontrollimisel ei ole mingit seost põhikohtuasja asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (vt selle kohta 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 25, ja 4. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality ja Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, punkt 27).

36 Käesoleval juhul ilmneb eelotsusetaotlusest ja eelotsusetaotluse esitanud kohtu vastusest selgituste esitamise taotlusele, et nimetatud kohtu arvates võiks määruse nr 1107/2009 kehtetuse tuvastamine viia ta Prantsuse karistusõiguslike normide kohaldamisel järelduseni, et põhikohtuajas süüdistatavatele etteheidetava süüteo koosseisu tunnus on ära langenud, võttes arvesse kõnealuste taimekaitsevahendite kahjulikkust inimeste tervisele.

37 Neil tingimustel, arvestades ühelt poolt, et ELTL artiklis 267 ette nähtud menetluses on üksnes eelotsusetaotluse esitanud kohus pädev tõlgendama riigisisest õigust (vt selle kohta 13. novembri 2018. aasta kohtuotsus Čepelnik, C-33/17, EU:C:2018:896, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika), ja teiselt poolt, et määrus nr 1107/2009 kehtestab eeskirjad, mille kohaldamisel tuleb niisuguste toodete ja nende koostises olevate toimeainete kahjulikkust inimeste või loomade tervisele või keskkonnale hinnata enne seda, kui liikmesriik need heaks kiidab, ei saa järeldada, et küsimustel, milles soovitakse hinnangut selle määruse kooskõlale ettevaatuspõhimõttega, puudub ilmselgelt igasugune seos tegelikkusega või põhikohtuasja esemega.

38 Asjaolu, et esitatud küsimused ei puuduta nende liidu aktide kehtivust, millega kiideti heaks nende toodete koostises sisalduv toimeaine, ei saa viia erineva järelduseni, kuna põhikohtuasi puudutab taimekaitsevahendeid, mis oma olemusest tulenevalt vajavad nimetatud määruse kohaselt heakskiitmist.

39 Seetõttu on eelotsusetaotlus vastuvõetav.

Eelotsuse küsimuste analüüs

40 Oma küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul sisuliselt hinnata määruse nr 1107/2009 kehtivust ettevaatuspõhimõttest lähtuvalt.

Ettevaatuspõhimõtte ulatus ja määruse nr 1107/2009 sellele põhimõttele vastavuse nõude ulatus

41 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et kuigi ELTL artikli 191 lõikes 2 on ette nähtud, et keskkonnapoliitika rajaneb eelkõige ettevaatuspõhimõttel, kohaldatakse seda põhimõtet ka teiste liidu poliitikate raames, täpsemalt rahvatervise kaitse poliitika raames ja juhul, kui liidu institutsioonid võtavad ühise põllumajandus- või siseturupoliitika rakendamisel meetmeid inimeste tervise kaitseks (vt selle kohta 2. detsembri 2004. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Madalmaad, C-41/02, EU:C:2004:762, punkt 45; 12. juuli 2005. aasta kohtuotsus Alliance for Natural Health jt, C-154/04 ja C-155/04, EU:C:2005:449, punkt 68, ja 22. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Gowan Comércio Internacional e Serviços, C-77/09, EU:C:2010:803, punktid 71 ja 72).

42 Seega on liidu seadusandja ülesanne taimekaitsevahendite turulelaskmise eeskirju – nagu neid, mis on kehtestatud määruses nr 1107/2009 – vastu võttes järgida ettevaatuspõhimõtet, et eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklist 35 ning ELTL artiklist 9 ja artikli 168 lõikest 1 lähtudes tagada inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse (vt analoogia alusel 4. mai 2016. aasta kohtuotsus Pillbox 38, C-477/14, EU:C:2016:324, punkt 116).

43 See põhimõte tähendab, et kui on kahtlusi inimeste tervisele esinevate ohtude olemasolu või ulatuse osas, võib võtta kaitsemeetmeid, ilma et oodataks ära, et nende ohtude tegelikkus ja tõsidus oleks täielikult avaldunud. Kui väidetava ohu olemasolu või selle ohu ulatuse üle ei ole võimalik kindlalt otsustada, kuna teostatud uuringute tulemused ei ole lõplikud, kuid ohu realiseerumise korral on tegelik kahju rahvatervisele tõenäoline, õigustab ettevaatuspõhimõte piiravate meetmete vastuvõtmist (vt selle kohta 22. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Gowan Comércio Internacional e Serviços, C-77/09, EU:C:2010:803, punktid 73 ja 76; 17. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Neptune Distribution, C-157/14, EU:C:2015:823, punktid 81 ja 82, ning 22. novembri 2018. aasta kohtuotsus Swedish Match, C-151/17, EU:C:2018:938, punkt 38).

44 Selles osas tuleneb määruse nr 1107/2009 põhjendusest 8 ja artikli 1 lõikest 4, et selle määruse sätted põhinevad ettevaatuspõhimõttel ning need ei takista liikmesriikidel rakendamast seda põhimõtet siis, kui puuduvad teaduslikud tõendid selle kohta, millist riski kujutavad inimeste või loomade tervisele või keskkonnale taimekaitsevahendid, millele liikmesriigi territooriumile viimiseks luba taotletakse.

45 Sellegipoolest ei ole see tõdemus piisav tuvastamaks, et nimetatud määrus on ettevaatuspõhimõttega kooskõlas.

46 Nimelt eeldab kõnealuse määrusega hõlmatud valdkonnas selle põhimõtte nõuetekohane kohaldamine esiteks nende võimalike negatiivsete tagajärgede kindlakstegemist, mida selle määruse kohaldamisalas olevate toimeainete ja taimekaitsevahendite kasutamine tervisele võib avaldada, ja teiseks üldist tervisele avalduva ohu hindamist, tuginedes kõige usaldusväärsematele kättesaadavatele teaduslikele andmetele ja kõige uuemate rahvusvaheliste uuringute tulemustele (vt analoogia alusel 8. juuli 2010. aasta kohtuotsus Afton Chemical, C-343/09, EU:C:2010:419, punkt 60, ja 22. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Gowan Comércio Internacional e Serviços, C-77/09, EU:C:2010:803, punkt 75).

47 Seega, kuna määruse nr 1107/2009 eesmärk – nagu on sätestatud selle artikli 1 lõigetes 1 ja 2 – on kehtestada eeskirjad taimekaitsevahendite turule lubamise ja nendes sisalduvate toimeainete heakskiitmise kohta nimetatud toodete turulelaskmise eesmärgil, siis pidi liidu seadusandja looma õigusraamistiku, mis võimaldab pädevatel ametiasutustel saada selle turule lubamise või heakskiitmise kohta otsuse tegemisel piisavalt teavet selleks, et käesoleva kohtuotsuse punktides 43 ja 46 märgitud nõuetele vastavalt asjakohaselt hinnata nende toimeainete ja taimekaitsevahendite kasutamisest tulenevat ohtu tervisele.

48 Lisaks tuleb märkida, et liidu õigusnormi kehtivuse hindamisel tuleb arvesse võtta selle õigusnormi eripärasid ja kehtivus ei saa sõltuda teatava juhtumi konkreetsetest asjaoludest (29. mai 2018. aasta kohtuotsus Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen jt, C-426/16, EU:C:2018:335, punkt 72).

49 Sellest järeldub, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu kriitika seoses glüfosaadi heakskiitmise menetluse kulgemisega ei võimalda eraldivõetult tuvastada niisugust menetlust reguleerivate üldeeskirjade õigusvastasust.

50 Lisaks tuleb täpsustada, et tulenevalt vajadusest kaaluda mitut eesmärki ja põhimõtet ning samuti tulenevalt asjakohaste kriteeriumide rakendamise keerukusest peab kohtulik kontroll tingimata piirduma küsimusega, kas liidu seadusandja on määruse nr 1107/2009 vastuvõtmisel teinud ilmse hindamisvea (vt selle kohta 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Associazione Italia Nostra Onlus, C-444/15, EU:C:2016:978, punkt 46).

51 Seega, kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et selle määrusega kehtestatud üldeeskirjad ise ei vasta ettevaatuspõhimõttest lähtuvatele nõuetele, siis tuleb seda kriitikat uurida, et teha kindlaks, kas määrus sisaldab ilmset hindamisviga.

Taimekaitsevahendi toimeainete kindlakstegemine

52 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et määruses nr 1107/2009 ei ole mõistet „toimeaine“ täpselt määratletud. Seetõttu küsib ta, kas ettevaatuspõhimõttega on kooskõlas taotleja võimalus taimekaitsevahendi loataotluse läbivaatamist suunata, valides omal äranägemisel selle toote koostisosa, mida tuleks käsitada „toimeainena“.

53 Sellega seoses tuleb tõepoolest märkida, et määruse artikkel 3, millega määratletakse teatav hulk selles määruses kasutatud mõisteid, ei sisalda mõiste „toimeaine“ määratlust.

54 Siiski ilmneb ühelt poolt määruse nr 1107/2009 artikli 2 lõikest 2, et aineid, kaasa arvatud mikroorganisme, millel on üldine või spetsiifiline toime kahjulikele organismidele või taimedele, taimeosadele või taimsetele saadustele, tuleb pidada toimeaineks selle määruse tähenduses.

55 Teiselt poolt ilmneb nimetatud määruse artiklist 33, et taotleja, kes soovib taimekaitsevahendit turule lasta, esitab loataotluse, mis sisaldab selle taotluse menetlemiseks vajalikku teavet. Täpsemalt on sama määruse artikli 33 lõike 3 punktis b sätestatud, et eelkõige lisatakse niisuguse toote loataotlusele iga taimekaitsevahendis sisalduva toimeaine täielik ja kokkuvõtlik toimik toimeaine kohta nõutavate andmete iga punkti kohta.

56 Lisaks on vastavalt määruse nr 1107/2009 artikli 78 lõike 1 punktile b koostoimes selle määruse artikli 8 lõikega 4 toimeainete heakskiitmiseks esitatavas toimikus sisalduma pidavaid tingimusi viimati täpsustatud komisjoni 1. märtsi 2013. aasta määruses (EL) nr 283/2013, milles sätestatakse toimeainete andmenõuded vastavalt määrusele nr 1107/2009 (ELT 2013, L 93, lk 1), milles määratakse konkreetselt kindlaks selle määruse lisa A osa 1. jaos määratletud nõuded nende toimeainete kindlakstegemiseks. Nendest nõuetest ilmneb, et esitatud teave peab olema piisav, et iga toimeainet täpselt identifitseerida ja määrata kindlaks selle spetsifikatsioon ja laad.

57 Siit järeldub, et taotleja peab taimekaitsevahendi loa saamise taotluse esitamisel kirjeldama kõiki selle toote koostisesse kuuluvaid aineid, mis vastavad määruse nr 1107/2009 artikli 2 lõikes 2 sätestatud kriteeriumidele, mistõttu – vastupidi eelotsusetaotluse esitanud kohtu oletustele – puudub tal õigus omal äranägemisel valida, millist nimetatud toote koostisosa tuleks selle taotluse läbivaatamisel käsitada toimeainena.

58 Lisaks ei ilmne selgelt, et selles sättes sisalduvatest kriteeriumidest ei piisa asjaomaste ainete objektiivseks kindlaksmääramiseks ja selle tagamiseks, et taimekaitsevahendite toimes tegelikult tähtsust omavaid aineid võetakse tõepoolest arvesse nende toodete kasutamisest tulenevate ohtude hindamisel.

59 Olgu lisatud, et liikmesriigi pädevate ametiasutuste ülesanne on tagada, et taotleja täidab loataotluses nimetatud taimekaitsevahendis sisalduvate toimeainete kindlakstegemise kohustust, et saaks kontrollida, kas see toode vastab selle määruse artiklis 29 ette nähtud tingimustele, mille lõike 1 punktis a nõutakse eelkõige, et kõik toimeained oleksid heaks kiidetud.

60 Igal juhul toob see taimekaitsevahendit puudutava loa omaniku jaoks, kes oma taotluses ei ole maininud kõiki asjaomases tootes sisalduvaid toimeaineid, kaasa selle, et temalt võetakse nimetatud määruse artikli 44 lõike 3 punktide a ja b alusel luba tagasi.

61 Eeltoodut arvesse võttes ei ole alust järeldada, et liidu seadusandja tehtud valikud seoses taotleja kohustustega tema loataotluses nimetatud taimekaitsevahendi koostises olevate toimeainete kindlakstegemisel, sisaldaksid ilmset hindamisviga.

Taimekaitsevahendi koostisosade kumulatiivse mõju arvessevõtmine

62 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas taimekaitsevahendi koostises oleva mitme toimeaine kumulatiivse mõju väidetavalt arvesse võtmata ja konkreetselt analüüsimata jätmine on ettevaatuspõhimõttega kooskõlas.

63 Selles osas olgu rõhutatud, et määruses nr 1107/2009 on ette nähtud nii toimeainete heakskiitmise menetlus, mida reguleeritakse selle II peatükis, kui ka taimekaitsevahenditele loa andmise menetlus, mida reguleeritakse selle III peatükis.

64 Need kaks menetlust on omavahel tihedalt seotud, eelkõige kuna taimekaitsevahendi luba eeldab selle määruse artikli 29 lõike 1 punkti a kohaselt, et need toimeained on juba heaks kiidetud.

65 Liidu seadusandja kehtestas nõude võtta taimekaitsevahendi erinevate koostisosade potentsiaalset kumulatiivset mõju arvesse nii toimeainete heakskiitmise menetluses kui ka taimekaitsevahenditele loa andmise menetluses.

66 Vastavalt määruse nr 1107/2009 artikli 11 lõikele 2 ja artikli 36 lõikele 1 peab toimeaine heakskiitmise või taimekaitsevahendile loa andmise taotlust menetlev liikmesriik seda taotlust nimelt sõltumatult, objektiivselt ja läbipaistvalt hindama, arvestades olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi.

67 Toimeaine heakskiitmise menetluses on selle hindamise eesmärk selle määruse artikli 4 lõigete 1–3 ja 5 kohaselt eelkõige kontrollida, et vähemalt ühe seda toimeainet sisaldava taimekaitsevahendi ja selle jääkide ühe või mitme esitatud kasutusala puhul ei ole kohest või hilisemat kahjulikku mõju inimeste tervisele.

68 Lisaks sellele, et niisugune hinnang oleks mitte ainult ebaobjektiivselt läbi viidud, võtmata arvesse taimekaitsevahendi erinevate koostisosade kumuleerumisest tulenevat mõju, tuleb täiendavalt märkida, et nimetatud määruse artikli 4 lõigetes 2 ja 3 on sõnaselgelt ette nähtud, et kõnesoleva toote või selle jääkide võimalikku kahjulikku mõju inimeste või loomade tervisele tuleb hinnata, „võttes arvesse teadaolevaid kumulatiivseid ja koostoimelisi mõjusid“, mis kohustab, nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 58 märkis, arvesse võtma ka toimeainete ja eelkõige muude toote koostisosade vastastikust toimet.

69 Seda nõuet kohaldatakse ka Euroopa Toiduohutusametile (edaspidi „EFSA“), kui ta teeb määruse nr 1107/2009 artikli 12 lõike 2 teise lõigu kohaselt, arvestades teaduse ja tehnika arengut, järelduse, milles täpsustab, kas toimeaine vastab selle määruse artiklis 4 toodud heakskiitmise kriteeriumidele.

70 Veel tuleb rõhutada, et vastavalt määruse nr 1107/2009 artikli 13 lõigetele 1 ja 2 peab komisjon võtma arvesse referentliikmesriigi esialgset hindamisaruannet ning EFSA järeldust, kui ta esitab läbivaatusaruande, mis on mõeldud vajadusel asjaomase toimeaine heakskiitmise määruse vastuvõtmise ettevalmistamiseks.

71 Mis puudutab taimekaitsevahendile loa andmise menetlust, siis nõutakse ka selle toote koostisosade teadaolevate kumulatiivsete ja koostoimeliste mõjude arvessevõtmist, kuna määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõike 1 punkti e kohaselt esineb taimekaitsevahendile loa saamise nõuete hulgas ka nõue, et olemasolevatest teaduslikest ja tehnilistest teadmistest lähtudes vastaks see kõnealuse määruse artikli 4 lõikes 3 ette nähtud tingimustele.

72 Seda nõuet täpsustatakse ka määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõikes 6, millest ilmneb, et taimekaitsevahendite hindamise ja lubade andmise ühtsete põhimõtete kohaselt, mida liikmesriigid peavad kohaldama, võetakse taimekaitsevahendite hindamisel arvesse toimeainete, taimekaitseainete, sünergistide ja abiainete vastastikust toimet.

73 Lisaks tuleneb komisjon 1. märtsi 2013. aasta määruse (EL) nr 284/2013, milles sätestatakse toimeainete andmenõuded vastavalt määrusele nr 1107/2009 (ELT 2013, L 93, lk 85) lisa punktidest 1.2 ja 1.3, et taimekaitsevahendile loa andmiseks peab olema esitatud igasugune teave taimekaitsevahendi võimaliku kahjuliku mõju kohta inimeste ja loomade tervisele või keskkonnale ning niisugusest vastastikusest toimest tulenevad teadaolevad ja eeldatavad kumulatiivsed ja koostoimelised mõjud.

74 Taimekaitsevahendi kõigi koostisosade mõju vältimatut arvessevõtmist on lisaks toonitatud selle määruse artiklites 25 ja 27 sätestatud eeskirjades, millest tuleneb, et niisuguse toote koostisosadeks olevate taimekaitseainete, sünergistide ja abiainete turulelaskmisel viiakse samuti läbi hindamine nende võimaliku kahjuliku mõju uurimiseks.

75 Eeltoodust järeldub, et vastupidi eeldusele, millele tugineb eelotsusetaotluse esitanud kohtu kahtlus, mis on välja toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 62, tuleb taimekaitsevahendile loa andmise menetluses tingimata hinnata nii selles tootes sisalduvate toimeainete mõju ennast kui ka nende toimeainete kumulatiivset mõju ning nende kumulatiivset mõju koos teiste nimetatud toote koostisosadega.

76 Seega ei ole alust järeldada, et määrus nr 1107/2009 sisaldab ilmset hindamisviga, kuna selles ei ole piisavalt ette nähtud taimekaitsevahendi erinevate koostisosade kumulatiivse mõju arvessevõtmist enne, kui antakse luba selle turulelaskmiseks.

Taimekaitsevahendile loa andmisel arvesse võetavate katsete, uuringute ja analüüside usaldusväärsus

77 Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib, kas asjaolu, et toimeaine heakskiitmise ja taimekaitsevahendile loa andmise menetlustes vajalikud katsed, uuringud ja analüüsid esitab taotleja, ilma et teostataks sõltumatut kontrollanalüüsi, on ettevaatuspõhimõttega vastuolus, kuivõrd see tähendab, et need katsed, uuringud ja analüüsid võivad olla erapoolikud.

78 Määruse nr 1107/2009 artikli 7 lõikest 1 ja artikli 8 lõigetest 1 ja 2 ilmneb tõesti, et toimeaine heakskiitmise menetluses vajalikud katsed, uuringud ja analüüsid esitab taotleja. Sama kehtib ka taimekaitsevahendile loa andmise menetluses vastavalt selle määruse artikli 33 lõike 3 punktidele a ja b koostoimes selle määruse artikli 8 lõigetega 1 ja 2.

79 Need reeglid kaasnevad nimetatud määruse artikli 7 lõikes 1 ja artikli 29 lõikes 2 sätestatud põhimõttega, mille kohaselt on taotleja ülesanne esitada tõendid selle kohta, et heakskiitmistaotluse esemeks olev toimeaine või loataotluse esemeks olev taimekaitsevahend vastab samas määruses selleks ette nähtud kriteeriumidele.

80 See kohustus aitab järgida ettevaatuspõhimõtet, tagades, et toimeainete ja taimekaitsevahendite kahjuliku mõju puudumist ei eeldata.

81 Lisaks ei saa järeldada, et määrusega nr 1107/2009 kindlaks määratud õigusraamistik võimaldab taotlejal esitada erapoolikuid katseid, uuringuid ja analüüse, et nende alusel saada heakskiit toimeainele või luba taimekaitsevahendile.

82 Selles osas tuleb esiteks rõhutada, et liidu seadusandja soovis piiritleda sellele määrusele tugineva taotluse põhjenduseks esitatud katsete, uuringute ja analüüside kvaliteeti.

83 Nii nõutakse nimetatud määruse artikli 8 lõikes 1 eelkõige, et taotleja esitatud kokkuvõtlik toimik sisaldaks toimeainete ja taimekaitsevahendite kohta nõutavate andmete iga punkti kohta katsete ja uuringute kokkuvõtteid ning tulemusi, nende omaniku ning nimetatud katsed ja uuringud teinud isiku nime.

84 Samuti, mis puudutab toimeaine heakskiitmismenetlust, siis nõutakse sama määruse II lisa punktis 3.5., et toimeaine ja selle jääkide analüüsi meetodid oleksid valideeritud ning oleks tõestatud, et need on erinevate eesmärkide saavutamiseks piisavad.

85 Mis puudutab taimekaitsevahenditele loa andmise menetlust, siis on määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõikes 3 ette nähtud, et teatava arvu nõuete, sealhulgas asjaomase toote kahjuliku mõju puudumisega seotud nõude täitmine tehakse kindlaks „ametlike või ametlikult tunnustatud katsete ja analüüside abil“, mis kindlasti välistab niisuguste uuringute või analüüside vastuvõtmise, mille puhul ei ole erapooletus, objektiivsus või läbipaistvus piisavalt tagatud.

86 Pealegi, kui muus osas ei ole määruses nr 1107/2009 otseselt kehtestatud standardeid, mis täpselt piiritleksid korra, mille kohaselt taotleja esitatud katsed, uuringud ja analüüsid teostatakse, siis selle artikli 8 lõikes 4 on ette nähtud, et toimeainetele ja taimekaitsevahenditele ette nähtud andmenõudeid puudutavas osas võetakse vastu eeskirjad, võttes arvesse olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi.

87 Need standardid võeti vastu ning need sisalduvad määruse nr 283/2013 lisa punktis 3 ja määruse nr 284/2013 lisa punktis 3.

88 Teiseks tuleb märkida, et nagu ka käesoleva kohtuotsuse punktides 66 ja 69 on esile toodud, peab taotlust menetlev liikmesriik seda taotlust sõltumatult, objektiivselt ja läbipaistvalt hindama, võttes arvesse olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi, samas kui EFSA peab tegema järelduse, arvestades teaduse ja tehnika arengut.

89 Nende nõuete järgimisele aitab kaasa määruse nr 1107/2009 artikli 8 lõige 5, mille kohaselt lisab taotleja toimikule viimase kümne aasta jooksul enne toimiku esitamist avaldatud teaduslikud materjalid, mille kohta on koostatud võrdlevad teaduslikud eksperdihinnangud vastavalt EFSA antud määratlusele toimeaine ja selle oluliste metaboliitide kõrvaltoimete kohta tervisele, keskkonnale ja mittesihtliikidele.

90 Lisaks on määruse nr 1107/2009 II lisa punktis 1.2. nõutud, et EFSA ja referentliikmesriigi poolne hindamine tuleb teha teaduslikele põhimõtetele tuginedes ning eksperdiarvamusi kasutades.

91 Ühelt poolt järeldub sellest, et tagamaks, et taotleja tõendab taimekaitsevahendi kahjuliku mõju puudumist, mida nõutakse selle määruse artikli 4 lõike 3 punktis b ja artikli 29 lõike 1 punktis e, ei saa pädevad ametiasutused tugineda katsetele, analüüsidele ja uuringutele, mille kohta taotleja ei ole esitanud tõendeid, et need on läbi viinud usaldusväärne ametiasutus tunnustatud teaduspõhimõtetega kooskõlas olevate meetodite alusel.

92 Kui nimetatud ametiasutused järeldavad, et taotleja poolt sellega seoses esitatud tõendid ei ole piisavad, peavad nad selle määruse artikli 11 lõike 3, artikli 12 lõike 3 ja artikli 37 lõike 1 kohaselt paluma taotlejal esitada täiendavat teavet.

93 Teiselt poolt, kuna hindamismenetluses, mida need ametiasutused peavad läbi viima, peab hindamine – nagu ka käesoleva kohtuotsuse punktis 88 on märgitud – olema eeskätt sõltumatu ja objektiivne, tuleb neil ametiasutustel tingimata võtta peale taotleja esitatud katsete, uuringute ja analüüside arvesse ka muid asjakohaseid tõendeid, mis võivad olla viimatinimetatutega vastuolus. Niisugune lähenemine on kooskõlas ettevaatuspõhimõttega.

94 Seda silmas pidades on pädevad ametiasutused kohustatud võtma eeskätt arvesse kõige usaldusväärsemaid olemasolevaid teaduslikke andmeid ja kõige värskemaid rahvusvaheliste uuringute tulemusi ega omistama taotleja esitatud uuringutele ühelgi juhul ülemäärast kaalu.

95 Juhul, kui pädevad ametiasutused jõuavad järeldusele, et kõiki nende käsutuses olevaid tõendeid arvestades ei ole taotleja piisavalt tõendanud, et taotletud heakskiitmise või loa andmise tingimused on täidetud, on nad kohustatud jätma taotluse rahuldamata, ilma et niisuguse järelduseni jõudmiseks oleks vajalik viia läbi kontrollekspertiis.

96 Kolmandaks tuleb tõdeda, et määruses nr 1107/2009 on erinevaid sätteid, mis aitavad tagada, et pädevate ametiasutuste läbi viidud hindamine võiks tugineda muudele tõenditele kui üksnes taotleja esitatud katsetele, uuringutele ja analüüsidele.

97 Nii tuleneb nimetatud määruse artikli 11 lõikest 1 ja artikli 12 lõikest 1, et enne toimeaine heakskiitmist koostab referentliikmesriik esialgse hindamisaruande, mis edastatakse teistele liikmesriikidele ja EFSA-le.

98 Lisaks on EFSA-l oma järelduste tegemiseks nimetatud määruse artikli 12 lõigete 2 ja 3 alusel õigus korraldada konsulteerimine ekspertidega ja paluda komisjonil konsulteerida ühenduse referentlaboriga, kelle nõudel peab taotleja esitama proovid ja analüütilised standardid. Lisaks edastatakse need järeldused liikmesriikidele.

99 Neljandaks tuleneb määruse nr 1107/2009 artikli 21 lõigetest 1 ja 3, et komisjonil on õigus toimeaine heakskiit igal ajal uuesti läbi vaadata, eelkõige siis, kui uute teaduslike ja tehniliste teadmiste valguses on alust arvata, et aine ei vasta enam selle määruse artiklis 4 sätestatud heakskiitmise kriteeriumidele. Samuti ilmneb nimetatud määruse artikli 44 lõigetest 1 ja 3, et taimekaitsevahendile antud loa võib uuesti läbi vaadata ja seejärel muuta või isegi tagasi võtta, kui eelkõige teaduslike ja tehniliste teadmiste arengust ilmneb, et nimetatud toode ei ole enam kooskõlas sama määruse artiklis 29 ette nähtud nõuetega turulelaskmise loa saamiseks, eelkõige nõudega kohese või hilisema kahjuliku mõju puudumisest inimeste tervisele.

100 Kõiki neid kaalutlusi arvesse võttes ei näi, et määrus nr 1107/2009 sisaldaks ilmset hindamisviga osas, milles on sätestatud, et toimeaine heakskiitmise ja taimekaitsevahendile loa andmise menetlustes vajalikud katsed, uuringud ja analüüsid esitab taotleja, ilma et süstemaatiliselt nõutaks ühtegi sõltumatut kontrollanalüüsi.

Loataotluse toimiku avalikustamine

101 Eelotsusetaotluse esitanud kohus väljendab kahtlust, kas ettevaatuspõhimõttega on kooskõlas taotleja esitatud toimiku konfidentsiaalsus määrusega nr 1107/2009 kehtestatud menetluste raames.

102 Kuigi selles osas ei saa välistada, et nende menetluste läbipaistvuse suurendamine võimaldaks veel paremini hinnata taimekaitsevahendite kasutamisest tulenevat ohtu tervisele, kuna see annaks huvitatud üldsusele võimaluse esitada vastuargumente taotleja taotletud heakskiitmisele või loa saamisele, tuleb siiski sedastada, et see määrus lubab üldsusel taotleja esitatud toimikuga väga suures ulatuses tutvuda.

103 Nimelt, mis esiteks puudutab toimeaine heakskiitmise menetlust, siis on nimetatud määruse artiklis 10 sätestatud põhimõte, mille kohaselt teeb EFSA viivitamata avalikkusele teatavaks sama määruse artikli 8 lõikes 1 nimetatud kokkuvõtliku toimiku, mis sisaldab eelkõige taotleja esitatud katsete ja uuringute kokkuvõtteid ja tulemusi.

104 Samuti on määruse nr 1107/2009 artikli 12 lõikes 1 nähtud eelkõige ette, et EFSA teeb referentliikmesriigilt saadud esialgse hindamisaruande avalikkusele kättesaadavaks. Niisugune esialgne hindamisaruanne, milles selle määruse artikli 11 lõike 1 kohaselt hinnatakse, kas kõnealune toimeaine võib eeldatavalt vastata nimetatud määruse artiklis 4 sätestatud heakskiitmise kriteeriumidele, hõlmab tingimata taotleja esitatud toimiku analüüsi.

105 Teiseks on määruse nr 1107/2009 artikli 63 lõikes 1 ette nähtud, et isik, kes taotleb, et selle määruse alusel esitatud teavet käsitletaks konfidentsiaalsena, esitab kontrollitava põhjenduse, mis tõendab, et kõnealuse teabe avaldamine võib kahjustada tema ärihuve või tema eraelu puutumatust ja isikupuutumatust, kusjuures nimetatud määruse nr 1107/2009 artikli 63 lõikes 2 loetletud teabe puhul seda ohtu eeldatakse.

106 Kolmandaks on määruse nr 1107/2009 artikli 63 lõikes 3 täpsustatud, et see artikkel ei piira direktiivi 2003/4 kohaldamist, mis tähendab seda, et kolmandate isikute esitatud taotlustele loataotluse toimikus sisalduva teabega tutvumiseks kohaldatakse selle direktiivi üldsätteid (vt selle kohta 23. novembri 2016. aasta kohtuotsus Bayer CropScience ja Stichting De Bijenstichting, C-442/14, EU:C:2016:890, punkt 44).

107 Nimetatud direktiivi artikli 4 lõike 2 eelviimasest lausest aga ilmneb, et liikmesriigid ei või ette näha, et keskkonda sattuvaid heitmeid käsitleva teabega tutvumise taotlus jäetakse rahuldamata äri- või tööstusteabe konfidentsiaalsuse kaitse põhjendustel.

108 Seda erireeglit kohaldatakse laiaulatuslikult eelkõige taimekaitsevahendi kasutamise kahjulikku mõju või pärast toote kasutamist keskkonnas esinevate jääkide hindamist käsitlevatele uuringutele (vt selle kohta 23. novembri 2016. aasta kohtuotsus Bayer CropScience ja Stichting De Bijenstichting, C-442/14, EU:C:2016:890, punktid 79, 87, 91 ja 95).

109 Neil asjaoludel ei ole alust järeldada, et liidu seadusandja poolt kehtestatud kord, millega tagatakse üldsusele õigus tutvuda loataotluse toimiku materjalidega, mis on asjakohased taimekaitsevahendite kasutamisest tulenevate ohtude hindamiseks, sisaldaks ilmset hindamisviga.

Väidetav vabastus kantserogeensuse ja toksilisuse uuringutest loa saamise menetluses

110 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et määrus nr 1107/2009 seab taotlejale vaid kohustuse viia läbi loataotluses nimetatud taimekaitsevahendi kokkuvõtlikud katsed ja vabastab ta kantserogeensuse ja pikaajalise toksilisuse katsete läbiviimisest. Seetõttu küsib ta, kas see kord on kooskõlas ettevaatuspõhimõttega.

111 Selles osas tuleb tõdeda, et kõnealune määrus ei näe üksikasjalikult ette, millist tüüpi katsed, uuringud või analüüsid tuleb taimekaitsevahendite suhtes enne loa saamist läbi viia.

112 Nimelt, kuigi nimetatud määruse II lisa punktides 3.6.3. ja 3.6.4. on sõnaselgelt loetletud teatavad katsed, mis tuleb toimeainete suhtes läbi viia enne, kui need heaks kiidetakse, ei sisalda sama määrus samaväärseid sätteid taimekaitsevahendite kohta.

113 Siiski ei saa järeldada, et määrus nr 1107/2009 vabastab taotleja loataotluses nimetatud taimekaitsevahendi kantserogeensuse ja pikaajalise toksilisuse katsete läbiviimisest.

114 Selles kontekstis olgu märgitud, et vastavalt selle määruse artikli 4 lõike 3 punktile b ja artikli 29 lõike 1 punktile e antakse niisugusele tootele luba ainult siis, kui on tõendatud, et sellel ei ole kohest või hilisemat kahjulikku mõju inimeste tervisele, kusjuures niisuguse tõendi peab nimetatud määruse artikli 29 lõike 2 kohaselt esitama taotleja.

115 Taimekaitsevahendit ei saa aga pidada sellele tingimusele vastavaks, kui see on mingil moel kantserogeenne või pikaajaliselt toksiline.

116 Seega on pädevate ametiasutuste ülesanne taimekaitsevahendi loataotluse hindamisel kontrollida, kas taotleja esitatud tõendid, mille hulgas on esmajoones toote katsed, analüüsid ja uuringud, on olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi silmas pidades piisavad selle välistamiseks, et selle toote puhul esineb kantserogeensuse või toksilisuse oht. Selles kontekstis ei saa eelotsusetaotluse esitanud kohtu mainitud „kokkuvõtlikud katsed“ olla selle kontrolli tõhusaks läbiviimiseks piisavad.

117 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb esitatud küsimustele vastata, et nende küsimuste analüüsi käigus ei ilmnenud ühtegi asjaolu, mis võiks mõjutada määruse nr 1107/2009 kehtivust.

Kohtukulud

118 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Eelotsuse küsimuste analüüsi käigus ei ilmnenud ühtegi asjaolu, mis võiks mõjutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta kehtivust.

Allkirjad

i — **Käesoleva otsuse eestikeelse teksti punkti 107 on pärast selle elektroonilist avaldamist keeleliselt muudetud.**